

Simon zit alleen in zijn keuken. Hij heeft net de twee stukken van een oude blauwe kom opgeraapt. Met elke hand één.

De kom viel zonder dat hij het merkte. Hij glipte uit zijn handen.

Nu kijkt hij uit het raam. De twee helften wegen niet evenveel.

Iets wat gebroken is kan nog een leven lang doorspelen. Daar kan hij over meepraten.

Hij kijkt omlaag naar het blauwe aardewerk. Er zitten donkere vlekken op de kom, ondanks alle afwasbeurten. Hij gebruikt hem al zó lang, elke ochtend. Voor zijn eerste koffie. Wanneer in de stad nog alles slaapt en hij al wakker is.

De kom van de diffuse gedachten, nog niet verankerd in de dag. De geest die zweeft tussen slapen en waken. Daar ontstaat de concentratie die hij later nodig heeft. In die tussenruimte. In zijn hoofd nog geen enkele naam. Geen specifiek geval. De kleur van de hemel die langzaam zichtbaar wordt, het gevoel van kou of warmte onder zijn voetzolen. Altijd met dezelfde kom tussen zijn handen, ongeacht het seizoen.

En hij, in gedachten verzonken. Zijn ochtendvrijheid.

Later rijgen de uren zich aaneen, en de afspraken. Een gek woord eigenlijk als je erover nadenkt. Wie spreekt er af? en wat? op die divan neemt iedereen de weg die hij kan. En hij, in zijn fauteuil, met zijn ogen halfgesloten of plotseling onderzoekend, hij luistert.

Hij vertrekt. Weg uit de stad waarvan hij al houdt sinds zijn kinderjaren.

Met zijn vinger strijkt hij over de ruwe rand, daar waar het keramiek bezwaken is, zoals je streelt over de groef waar de halsband van een huisdier de vacht heeft platgedrukt. Het is de hoogste tijd. Hij denkt aan de ingebonden voeten van Chinese vrouwen. Het schijnt dat het pijn doet als je de bloedcirculatie herstelt.

Je betaalt altijd een prijs om bevrijd te worden.

Hij houdt de twee delen tegen elkaar. Kijk. Het past precies. Daar is de kom weer. Zo te zien ontbreekt er niets. Maar hij weet waar de breuk zit. Zijn ogen volgen de lijn die het voorwerp voortaan berooft van zijn nut. Het is geen kom meer. Het is niets dan gebroken aardewerk. Gereduceerd tot hun materie kunnen zelfs voorwerpen hun betekenis verliezen.

De man legt de twee stukken op de keukentafel en maakt dan een gebaar alsof hij ze nog tussen zijn handen houdt. In het luchtledige. De toppen van zijn vingers raken elkaar rond een vorm die niet meer bestaat. Hij denkt aan handen die zich vouwen voor het gebed. Hij heeft dat nooit gekund.

Hij ziet weer het tere, zachtroze bloempje van de bougainvillea voor zich dat op een terras voort werd geblazen door de wind. Het is jaren geleden en toch is de herinnering er-

aan nog heel levendig. Hij volgde het lange tijd met zijn ogen voor hij het oppakte. Het moet nog in een van zijn boeken zitten. Maar de kleur... Al op het terras, zonder de achtergrond van het felle blauw van de hemel, verloor het zijn sprankeling.

Hij heeft alles voorbereid voor zijn vertrek. Hij neemt al maanden geen nieuwe patiënten meer aan. Enkelen heeft hij nog begeleid tot het einde van hun behandeling, hun afspraken verdeeld over drie dagen. Twee of drie anderen verwees hij door naar een collega. Nu is hij bijna zover.

Hij is vrij. Bijna. Dit 'bijna' is waar het allemaal om draait. Altijd weer.

Soms hoeft er maar een kom uit je handen te glijpen. Daarna komt alles in een stroomversnelling.

Hij kijkt naar zijn handen.

Aan woorden heeft hij geen behoefte meer.

Hij heeft nu lang genoeg de rol vervuld van degene die zwijgt om anderen aan het woord te laten. Hijzelf heeft altijd in de stilte geloofd.

Met zijn vingers beroert hij de twee delen van de kom. Nu zijn het twee afzonderlijke dingen. Die apart kunnen worden verkend.

Adam en Eva.

Vóór de zondeval zag hij hen in zijn verbeelding altijd voor zich als liefhebbend, zwijgzaam, helemaal opgaand in het genot van het naakte lichaam, nog zonder alfabet.

Dat is zo zeldzaam in een leven.

Maar ze kunnen er geen genoeg mee nemen, nietwaar? Nee, er moeten woorden aan te pas komen. En dan is het afgelopen met het paradijs van de zwijgzame, naakte lichamen.

De appel staat voor het alfabet. En daar hebben we allemaal van gegeten.

Simon voelt een oude woede opkomen.

De eerste kreet van een pasgeborene is het eerste verraad aan de stilte. Daarmee begint het...

Is dat waarvan ze op zijn divan genezen willen worden?

En hij dan, wie geneest hém?

Als hij elk van de twee stukken van de kom opnieuw vastpakte, als hij ze liet vallen, deze keer opzettelijk, zouden er nieuwe scherven ontstaan, nieuwe vormen. Een val is vruchtbaar. Een breuk creëert... Hij weet daar het nodige van, ja. Daar wordt hij voor betaald.

En hij is het moe...

Hij heeft er behoefte aan een andere weg in te slaan.

Hij heeft de taal onderzocht, als kwaal en als remedie.

Toch gelooft hij nog altijd in het woord. Hij deed het liever zonder, zoals Bartleby. Het zou anders zijn als hij schilder of musicus was. Maar nee, in zijn geval is taal alles. Hij haalt zijn schouders op. Heeft hij gekozen?

Langzamerhand heeft hij geleerd te luisteren naar elk van zijn patiënten zoals je luistert naar gezang.

Een lang, gestameld gedicht.

En alleen hij kon er het ritme van volgen. Met de stilte als enige instrument. Langzamerhand heeft hij geleerd te horen wanneer er iets aan de oppervlakte probeerde te komen, van de ene sessie op de andere. Hij heeft bijgedragen aan het moeizame wonder van de verbinding die tot stand kwam.

Het is heel wat als je voelt dat een patiënt zich begint te ontdoen van valse schijn.

Mensen betreden hun eigen geschiedenis altijd blootsvoets.

Daar heeft hij zich voor ingezet. Nederig.

De stenen op de weg opzij schuiven lag niet in zijn vermogen. Alleen om er te zijn en de vreugde de onrust het lijden te begeleiden... het hele scala. Moed te houden.

Soms sturen met een woord, een enkele keer een zin.

Hij is, nog sporadischer, getuige geweest van een openbaring. Wanneer het woord werkelijk een daad wordt. Het Werkwoord. Heel zelden.

En altijd, van sessie tot sessie, zorgt zijn constante aanwezigheid ervoor dat dit alles gebeurt.

Hij masseert zijn onderrug, een vertrouwd gebaar. De rugpijn die hem eraan herinnert dat hij te veel jaren zittend heeft doorgebracht, roerloos.

Hij had nooit iets anders kunnen doen.

Het is een dag om lang te gaan zwemmen.

Hij kent de getijdentabel uit zijn hoofd. Niet voor het begin van de middag.

Hij heeft nog tijd om verder te gaan met het ordenen van zijn archief. Hij wil het voor zijn vertrek afhebben. Een laatste poging om orde te scheppen in de tijd? En waarom ook niet?

Hij werpt een blik op de hemel, de grote boom op het plein met de bewegingloze bladeren. Geen wind, geen golven, een perfecte dag om te zwemmen.

Laat het ritme van zijn dag maar eindelijk bepaald worden door iets anders dan menselijke dingen!

Zijn dagindeling laten afhangen van de getijden heeft hij nooit beschouwd als een beperking.

Zich vestigen in Parijs, zoals zijn collega's die hij daar eens per maand ontmoet voor hun seminars, nee. Toch is hij daar geboren. In een rustige buurt van het negende arrondissement. Maar de oceaan, daar voelt hij zich het meest thuis. Dat was de plek van de zomervakanties. En de hele stad daar was zijn thuishaven. Het was elke keer hartverscheurend om er weg te gaan. Op zijn tiende had hij zichzelf beloofd dat hij terug zou komen, dat hij er zo lang hij wilde zou blijven wonen, zonder ooit gedwongen te worden om te vertrekken. Hij heeft zijn beloftes altijd gehouden. Of bijna altijd.

Hij houdt niet van reizen. Op deze plek was er voor hem tot voor kort genoeg horizon.

Als kind las hij eens een politieromantje, uit de serie *Bibliothèque verte*, hij kan zich het verhaal niet meer herinneren, alleen een personage. Een oude gentleman uit Venetië die had gezworen dat hij nooit zou weggaan uit zijn stad. La Serenissima. Wat had hij vaak gedroomd over die naam. De oude Venetiaan had er al zijn dagen doorgebracht, en al zijn nachten. Dat personage fascineerde hem. Zijn beslissing om zijn stad nooit te verlaten. Er een heel leven genoeg aan te hebben. Een hele uitdaging.

Ja, maar nu kan hij niet meer terug. Hij heeft zelf de machine in werking gezet. Nu moet hij wel vertrekken.

Hij heeft zijn intrek genomen in dit huis omdat het uitzicht biedt op het pleintje en omdat hij ervan houdt de mensen in de weer te zien met hun bezigheden terwijl hij niets doet. Dat helpt hem na te denken.

Het huis heeft niets bijzonders, maar het is praktisch voor het leven dat hij er leidt. Hij heeft geleerd ervan te houden.

Soms is hij bang dat hij er nooit meer terug zal komen als hij weggaat.

Wat zou hem ertoe verplichten om terug te keren, alles welbeschouwd? Louise en hij zijn al zo lang uit elkaar. Ze hebben zelfs geen tijd gehad om een kind te krijgen. Toch zou hij dat graag gewild hebben. In de loop van de jaren is zelfs die wens verdwenen. Dat zou hij vroeger niet geloofd hebben.

Hij legt een schone, witte theedoek op de twee helften van de kom, om hem waartegen te beschermen? en gaat naar

boven om zich in zijn 'torenkamer' op het sorteren te storten.

Niemand komt zijn 'torenkamer' binnen. Beneden heeft hij zijn werkkamer waar hij de patiënten ontvangt, maar hij heeft altijd behoefte gehad aan een 'tweede werkkamer' om in zijn eentje na te denken, zonder alle woorden die nog lang rondzweven nadat de monden zwijgen.

Hij duwt tegen de houten boogdeur en buigt zijn lange lijf om naar binnen te gaan. Daarbij heeft hij elke keer dezelfde zin in zijn hoofd. Een echte psychoanalyticus is nederig omdat hij zijn grenzen kent. Humor heeft zijn goede kanten.

Hij glimlacht. Hij is het er nog altijd mee eens.

Al zijn vermeende kennis is hol, ja natuurlijk.

Volheid is niets voor hem.

Volheid is voor degenen die zeker zijn van zichzelf, degenen die leven en sterven zonder al te veel twijfels. Met die mensen heeft hij nooit kunnen omgaan.

Hijzelf is altijd een eerlijk analyticus geweest. Geen wonderdoener.

Hij gaat zitten in de oude leren fauteuil, de fauteuil uit zijn 'jonge jaren', die hij gebruikte in het begin van zijn carrière. Hij had hem waarschijnlijk uitgekozen met romantische beelden in zijn hoofd van de werkvertrekken van analytici of schrijvers. Hij realiseerde zich op den duur dat de stoel te diep was, hij kon er niet de goede houding in vinden om te luisteren. Of hij leunde te ver naar achteren en hoorde dan heel goed de muziek van de stemmen, maar verloor zijn waakzaamheid. Of hij zat rechtop in een actieve houding en dan deed zijn onderrug pijn. Hij had een andere fauteuil genomen en maakte

voortaan langere wandelingen op de stranden van het eiland.

Hij kijkt op.

Aan de muur, precies op ooghoogte, hangt de aquarel. Primitief maar verfijnd, subtiel. Hij herkent het terras, de hardblauwe lucht, de bougainvillea. Hij neemt hem nog een keer aandachtig in zich op.

De agenda's liggen hoog opgestapeld. Sommige stapels zijn te hoog en dreigen om te vallen. Hij kijkt ernaar. Waar te beginnen?

Beslissen wat je wilt bewaren, en wat niet meer bewaard hoeft te worden.

Lang geleden heeft hij *Les Gardiens du silence* van Claudie Cachard gelezen. Een mooie titel. Hij zou het best willen herlezen. Herlezen is een luxe. Die kan hij zich voortaan permitteren.

Zoveel jaren van zijn leven gewijd aan het luisteren naar het mysterie van elk leven. Aan het doorgronden.

Zoveel jaren om te accepteren dat onder alle helderheid het ondoorgrondelijke blijft bestaan. Dat is het moeilijkste. Zowel voor de analyticus als voor degene die de analyse ondergaat.

Je houdt de verzwegen dingen die elke kindertijd omgeven een voor een tegen het licht, neemt de nutteloze geheimen door, je kunt een litteken opnieuw strelen. En toch is er niets opgelost. Je staat nog steeds voor hetzelfde mysterie, hetzelfde voor iedereen, er is geen ontkomen aan.

Zijn vak is voor degenen die zich er niet van afmaken door God of de een of andere handige hogere macht aan te roepen. Hij was de discrete dienaar die, zich bewust van de sterfelijkheid, het raadsel van het leven zo dicht mogelijk

probeerde te benaderen. Degene aan wie men zich toevrouwt om de weg naar het onbekende af te leggen.

Een Charon die mensen overzet naar de overkant van de rivier. Nee, nog niet de dood. Alleen het einde van het lijden, dat iemand ertoe aanzet de deur naar de praktijk van de analyticus te openen; en de aankomst bij een oever vanwaar je het leven op een andere manier ziet. Leefbaar.

Maar pas als dit traject eenmaal achter de rug is, wacht het ware raadsel, dat je alleen moet zien te ontcijferen. Het raadsel waarom je elke ochtend opstaat om de dag het hoofd te bieden, te werken, lief te hebben terwijl je weet dat aan dat alles een einde komt. Noodgedwongen.

Hij hielp om de weg te effenen. Hij deed zijn werk door zich te verdiepen in het kloppende hart van het vertrouwde, het steeds terugkerende. Hij bakende de grenzen van het bekende af.

Dan rest alleen nog het onbekende.

Tot dat punt heeft hij iedereen geprobeerd te begeleiden.

Daar vlak achter bevinden zich de onbekende uiterste grenzen. Hij houdt van oude Chinese schilderijen. Iedereen moet zelf bedenken wat zich nooit laat uittekenen. Daar bevindt zich iets anders, iets groters, iets wat je niet ziet.

Misschien is het dan uiteindelijk toch een geslaagde analyse. Accepteren, in het diepste van jezelf, dat je beperkt bent en dat er desondanks iets oneindigs is. Onbereikbaar maar voorstelbaar. Voor-stel-baar. Daar zit het raadsel. Dat van het verlangen. Alles wat je voor jezelf verbergt vloeit voort uit dat veel grotere mysterie.

Dus: wie daar? De schildwacht kan je altijd staande houden.

Alles wat je voor jezelf verbergt komt uiteindelijk neer op dat veel grotere mysterie.

Simon zucht.

Hij hoeft alleen de oude afgeworpen huid te laten vallen.

Het felle blauw, op het terras met de bougainvillea, daar beneden, verbleekte, veranderde in grijs wanneer de zon achter de bergen neerdaalde. Daarna werd het nacht, maar er kwam een ander blauw voor terug, je wist niet hoe. Een onverwacht warme, donkere kleur blauw. Wat hadden ze ervan gehouden om de dagelijkse wonderen van de hemel gade te slaan.

Dat alles ging, zonder hen, precies eender door.

En hij ging ook door. Vele uren van zijn leven, vastgelegd in die agenda's daar.

Afspraken met onbekenden met wie hij jarenlang veel contact heeft gehad. Hij had ook afspraken met zichzelf. Altijd hetzelfde respect tonen voor hun zoektocht. Dezelfde eerbied. Hoe onbeduidend of banaal wat er op zijn divan verteld werd ook was.

Dossiers boordevol aantekeningen, dat was alleen in het begin. In de loop van de jaren volstond hij met een enkel woord, een snel genoteerde indruk aan het eind van een sessie. Soms een onwillekeurig gebaar, een been dat zich opeens ontspant of een ring die iemand werktuiglijk om een vinger draait. Hij leerde op die kleine tekens te letten, alles wat erop wees dat het woord dat net gezegd was niet onbeduidend was, dat er misschien een ander woord achter schuilging... dat het echte woord in een hinderlaag lag. Dan wist hij dat hij daar bij de volgende sessie op terug moest komen.

Voor het overige waren het slechts weerspiegelingen in het water.

Alles oppakken. Alles vernietigen. Kijk, dat zou nog eens een mooie manier van sorteren zijn.